

Olesa, el poble on tothom és soci d'una cooperativa

La Comunitat Minera Olesana, l'única del país dedicada al servei d'aigua, la Cos i Cultural Rizoma, tres exemples de cooperatives en sectors econòmics estratègics

Visita d'estudiants a les instal·lacions de la planta potabilitzadora de la Comunitat Minera Olesana | CMO

L'economia social i solidària té com a objectiu ser una alternativa a l'economia de mercat i un motor de transformació socioeconòmic. A través del cooperativisme, ha aconseguit ampliar el seu radi d'acció i arribar a sectors econòmics tan estratègics com el de l'aigua, el de la salut o el de l'educació.

[nointext]

Tal i com explica Jordi Garcia (<http://www.economiasolidaria.cat/>), expert en economia social i solidària i soci de les cooperatives L'Apòstrof (<https://apostrof.coop/>) i LabCoop (<http://labcoop.coop/>), en els darrers set anys l'economia social i solidària a Catalunya ha passat de ser pràcticament una desconeguda a créixer quantitativament i, sobretot, ?en prestigi i en influència?. Segons Garcia, tot i que encara queda camp per recórrer i cal entrar en tota l'economia, ?s'ha aconseguit tenir referents en sectors en els quals fa 20 anys era impensable ser-hi?, i destaca la presència de l'economia social i solidària en el sector financer, amb Coop57 (<https://www.coop57.coop/ca>), Fiare Banca Ètica (<https://www.fiarebancaetica.coop/ca>) i Caixa d'Enginyers (<https://www.caixaenginyers.com/>); en l'energètic, amb Som Energia (<https://www.somenergia.coop/ca/>); en el de les telecomunicacions, amb guifi.net (<https://guifi.net/>) i la cooperativa Som Connexió (<https://somconnexio.coop/>) o en el de la mobilitat, amb Som Mobilitat (<https://www.sommobilitat.coop/>).

Garcia afirma que l'economia social i solidària és rellevant en el sector dels serveis a les

persones, en el de la producció agroecològica i de l'alimentació (<https://www.naciodigital.cat/noticia/183644/auge/consum/responsable/cooperatives/consumidors>) , en el sector cultural (<https://www.naciodigital.cat/noticia/186872/quant/cooperativisme/es/antidot/precarietat/sector/cultural>) i, cada cop més, en el de la comunicació. És en els sectors de l'aigua, la salut i la cultura on trobem tres experiències cooperatives singulars, tant perquè són iniciatives úniques en el seu àmbit com per la tasca que porten a terme. Parlem de la Comunitat Minera Olesana (<https://www.cmineraolesana.cat/>) , la Cos (<http://www.cos.coop/>) i Cultural Rizoma (<https://www.culturalrizoma.com>) , tres cooperatives que, des de l'economia social i solidària, treballen amb l'objectiu d'aportar el seu granet de sorra en la transformació de la societat i de l'economia.

Quan el guany econòmic no és l'objectiu de serveis bàsics com l'aigua o la salut

L'aigua és una necessitat i, per tant, no s'hi ha de fer negoci. Aquesta és la premissa que guia quasi tota la població d'Olesa de Montserrat, al Baix Llobregat, que és sòcia de la Comunitat Minera Olesana, la cooperativa a la qual l'Ajuntament va atorgar la concessió del servei municipal de l'aigua el 1997, tot i que l'abasteix des de fa més de 150 anys. ?El nostre objectiu és oferir un servei a la comunitat i no el guany econòmic, com si que és el de les empreses privades de gestió de l'aigua?, afirma Joan Arévalo, president de la Comunitat.

Per la factura de l'aigua paguen un 40% menys de mitjana que els habitants dels municipis de l'entorn

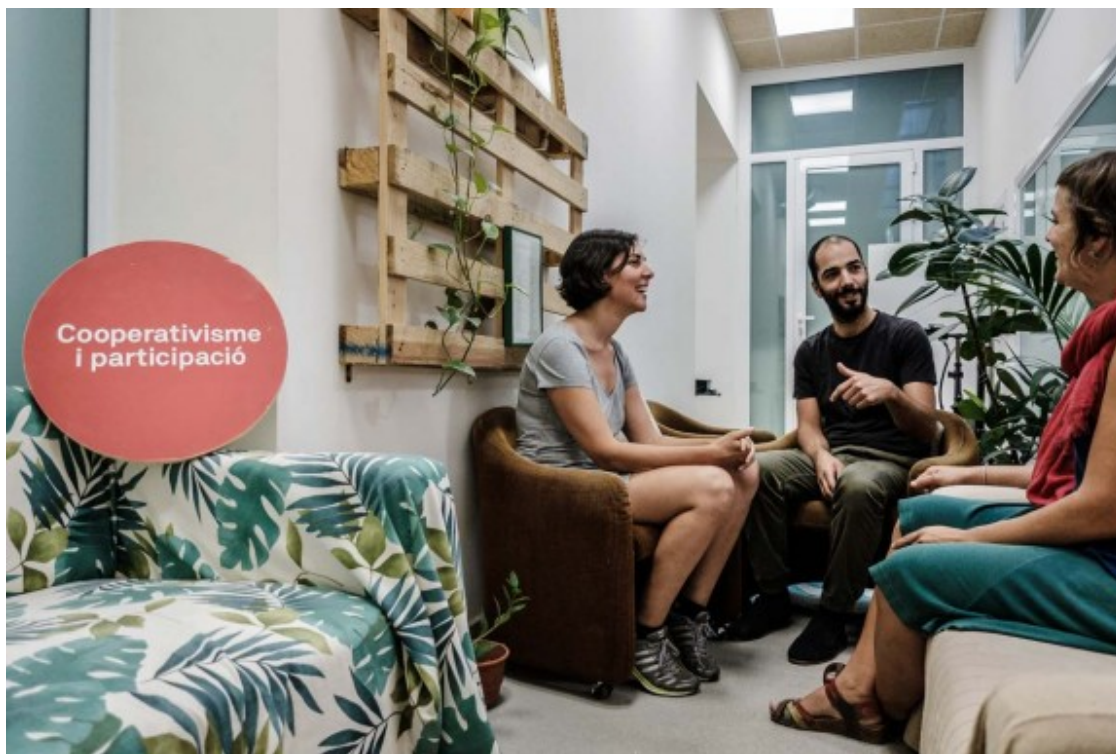
Fundada el 1868 amb el nom de Societat Minera Olesana per solucionar un problema sanitari de salubritat de l'aigua de boca i convertida en cooperativa de consumidors i usuaris el 1993, la Comunitat aposta per l'autoabastiment i l'autogestió en un sector dominat per les empreses mixtes o privades. ?El servei de l'aigua és municipal, és a dir, de la gent del poble?, afirma Arévalo. Es tracta de l'única cooperativa d'aigua de l'estat espanyol que proveeix tot un municipi, és a dir, que en gestiona la captació -al riu Llobregat i a la mina de la Creu de Beca-, la potabilització, el tractament i la distribució de l'aigua per a ús domèstic, industrial i agrícola.

V?deo: https://www.youtube.com/watch?v=F5_z2YvWxPg

La cooperativa, que forma part del Grup empresarial cooperatiu Clade (<http://www.grupclade.com/>) , compta amb més de 10.200 socis, nombre que correspon a les unitats familiars d'Olesa. Per la factura de l'aigua paguen un 40% menys de mitjana que els habitants dels municipis del voltant i de l'àrea metropolitana de Barcelona. ?És molt més econòmic perquè en el preu de l'aigua no hi ha un retorn del capital empleat, és a dir, busquem un rendiment del servei i no del capital?, explica Arévalo. Segons el president de la cooperativa, els beneficis es reinverteixen en millorar el servei i, per tant, en les persones sòcies, en el poble d'Olesa. A més, juntament amb el Grup Clade, la Comunitat ha impulsat el projecte Aigua.coop (<http://aigua.coop/>) , una cooperativa de segon grau que té per objectiu que els ajuntaments recuperin la gestió de l'abastament d'aigua i creïn una empresa mixta amb una cooperativa de consumidors i usuaris.

Del sector de l'aigua passem a un altre sector estratègic, el de la salut, de la mà de la Cos, una cooperativa sense ànim de lucre situada al barri de La Sagrada Família, a l'Eixample de Barcelona. A diferència de la Comunitat Minera Olesana, la Cos gestiona un altre servei bàsic des de l'àmbit privat i no a través d'una concessió pública. El que distingeix aquesta cooperativa d'altres empreses privades del sector de la salut és que treballa en el marc de l'economia social i solidària i, com en el cas de la Comunitat, el guany econòmic no és el seu principal objectiu. Segons Mireia Bosch, membre de l'equip de comunicació i programació de la Cos, van apostar pel model

cooperatiu ?per un tema de principis, ja que enteníem que no es pot fer negoci amb la salut?.

Socis usuaris a la cooperativa de salut Cos, situada al barri de la Sagrada Família de Barcelona. Foto: Adrià Costa

El model de la Cos es basa en la medicina integrativa i la salut cooperativa. ?Treballar la salut de forma integrativa vol dir que s'aborda un mateix cas des de diferents perspectives de la medicina i és té en compte no només l'estat físic de la persona sinó també l'emocional?, explica Bosch. Si bé hi ha clíniques que treballen des del model integratiu, cap ho fa des de l'economia social i solidària: ?Som l'única cooperativa del sector que treballa d'aquesta manera?. Creada el 2011, la Cos compta amb una trentena de professionals, 12 dels quals són socis treballadors, i 600 socis usuaris o pacients. ?La quota mensual de manteniment que paguen les sòcies usuàries és com una caixa de resistència i permet que puguin fer ús del servei a preu de cost?, explica Bosch.

La Cos és l'única clínica que treballa en el model de la medicina integrativa des de l'economia social i solidària

El perfil de persona sòcia usuària és cada vegada més heterogeni perquè també han anat diversificant els serveis. ?Les persones que ens arriben provinents del sistema de salut públic o bé busquen teràpies que no hi estan contemplades o bé aposten pel nostre model perquè són gent que ja forma part de l'economia social i solidària?. Segons Bosch, el model cooperatiu contribueix a transformar la societat i l'economia perquè ajuda a crear un sistema més proper a la persona:

¿Quan poses la persona al centre l'estàs responsabilitzant del seu procés de salut i l'estàs apoderant?. A més, també destaca que quan t'impliques en la iniciativa de què formes part adoptes una actitud més crítica i reflexiva, ¿no ets una mera consumidora del servei?.

La Cos és una cooperativa de salut basada en la medicina integrativa. Foto: Adrià Costa

La intervenció social i la cultura com a eines de transformació

A mig camí entre el sector cultural i el sector educatiu, hi ha la Cultural Rizoma, una cooperativa sense ànim de lucre situada a Celrà que desenvolupa projectes centrats en la investigació, la mediació i la difusió de la cultura i la creació contemporània. Segons Rita Andreu, una de les tres sòcies treballadores de Cultural Rizoma, van optar pel model cooperatiu perquè ¿al centre hi ha les persones i no els diners?, i això obliga a tenir en compte les necessitats i les capacitats de cadascuna de les persones associades.

¿Tenim una sèrie de projectes propis, com ara Plantar maduixes, que és un projecte de mediació amb la comunitat del barri de Pont Major de Girona a través de la pràctica artística, o Geografies variables de la memòria, que és un projecte intergeneracional que portem a terme a Celrà?, explica Olga Taravilla, una altra de les sòcies de la cooperativa. També dissenyen recursos educatius per a instituts i per a escoles: ¿Considerem que l'educació és molt important en totes les etapes de la vida i que no s'ha de limitar a un espai físic i a unes hores obligatòries?, afirma Mar Serinyà, la tercera de les sòcies. A més, a l'espai que ocupen al nucli antic del municipi hi desenvolupen una programació regular d'exposicions i d'activitats diverses.

*Olga Taravilla, Mar Serinyà i Rita Andreu, les tres sòcies de Cultural Rizoma al local del nucli antic de Celrà.
Foto: Cultural Rizoma*

En un moment en què allò virtual està desplaçant allò real i gran part dels espais de relació veïnal que hi havia al centre de Celrà s'han traslladat a altres llocs, les sòcies de Cultural Rizoma van decidir obrir-hi un local: ?Per a nosaltres és quasi un acte de resistència política, una manera de donar importància a les persones, a les relacions humanes? Volem que ens coneguin físicament i no només virtualment?, explica Taravilla.

[noticia]186872[/noticia]

Quan l'administració pública i el sector cooperatiu van en la mateixa direcció

Més enllà del paper de les cooperatives, si avui dia l'economia social i solidària ha arribat a determinats sectors estratègics és gràcies a la tasca tant de l'administració pública com de les entitats representatives del sector cooperatiu. El mateix Jordi Garcia reconeix que darrere d'aquest creixement hi ha tot un treball previ, com el que ha dut a terme la principal aglutinadora d'entitats de l'economia solidària, la Xarxa d'Economia Solidària (XES) (<http://xes.cat/>), nascuda el 2001 i organitzadora de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC) ([http://Fira d'Economia Solidària de Catalunya \(FESC\)](http://Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC))).

Garcia afirma que, sobretot a partir de 2015, des de les administracions també s'han fet passos significatius i una part de les propostes del moviment s'han convertit en política pública de la Generalitat de Catalunya, sobretot a través del Programa d'Economia Social del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (https://treball.gencat.cat/ca/ambits/economia_social/), els Projectes Singulars (<http://aracoop.coop/projectes-singulars/>) i els Ateneus Cooperatius (<http://aracoop.coop/ateneus-cooperatius/>), i d'alguns ajuntaments, la majoria agrupats a la Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària (<https://xmess.cat/>).

Històricament, també cal destacar la contribució de les diverses federacions de cooperatives, com

és el cas de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (<https://www.cooperativestreball.coop/>) , amb iniciatives com Municipi cooperatiu, un programa de promoció del cooperativisme de treball als municipis catalans, o la Federació de Cooperatives d'Ensenyament de Catalunya (FeCEC) (<https://escolescooperatives.cat/>) , impulsora d'iniciatives com la Federació de Cooperatives d'Alumnes de Catalunya, Alumnes.coop (<https://escolescooperatives.cat/cooperatives-alumnes/>) , que agrupa les cooperatives d'alumnes creades en diferents centres educatius de Catalunya dins el marc del Programa d'Economia Social.

[noticia]184740[/noticia]

[noticia]184137[/noticia]

[noticia]183644[/noticia]